

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет машинобудування та транспорту
Кафедра безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи по організації навчального процесу та його науково-методичного забезпечення

Васілевський О. М.

«18» _____ 06 _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача

рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
галузь знань	01 – Освіта
спеціальність	015 – Професійна освіта
освітня програма	Професійна освіта
освітня кваліфікація	Доктор філософії з професійної освіти

Вінниця 2020 рік

Робоча програма дисципліни

«Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача»

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
галузь знань 01 – Освіта
спеціальність 015 – Професійна освіта
освітня програма Професійна освіта
освітня кваліфікація Доктор філософії з професійної освіти

2020. – 23 с.

	Посада Протокол засідання	ШБ	Підпис
Розроблено	Доцент кафедри БЖДПБ Зав. кафедри БЖДПБ	д. пед. н., доцент Дембіцька С. В. д. пед. н., професор Кобилянський О. В.	
Схвалено	Гарант освітньо-наукової програми	д. пед. н., професор Кобилянський О. В.	
	Зав. кафедри БЖДПБ засідання кафедри БЖДПБ (протокол № 16 від 24.03.2020)	д. пед. н., професор Кобилянський О. В.	
	Директор ІнМАД засідання секції Науково-технічної ради ВНТУ (протокол № 2 від 25.05.2020).	д. т. н., професор Грушко О. В.	
Затверджено	Голова Методичної ради Методична рада ВНТУ (протокол № 12 від 18.06.2020)	д. т. н., професор Васілевський О. М.	

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта	Обов'язкова (професійна)	
Модулів – 2	Спеціальність 015 – Професійна освіта освітня програма: Професійна освіта	Рік підготовки (курс):	
Змістових модулів – 2		2	2
Індивідуальне науково-дослідне завдання — контрольна робота для студентів заочної форми навчання, курсова робота реферати з окремих тем курсу та доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		3, 4-й	3, 4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,6	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	64 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		32	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Курсовий проект (робота)	
		-	-
		Самостійна робота	
84 год.	156 год.		
		Вид контролю: диф. залік	

Мова навчання – українська.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Тенденція до зміни парадигми управління в Україні, необхідність якої теоретично обґрунтована в державних постановах і документах, була органічно пов'язана з радикальними перетвореннями й реформуванням усіх чинників життєдіяльності, в тому числі і освіти.

У педагогіці вищої школи аналізуються, обґрунтовуються, моделюються, узагальнюються та пояснюються явища пізнавальної діяльності, які лежать в основі навчально-виховного процесу. Виконуючи пізнавальну чи утилітарну функцію, дидактика формує теоретико-методичні передумови поліпшення якості навчання, підвищення його ефективності. У дидактиці розробляються особливості та алгоритми діяльності того, хто навчає, і того, хто навчається, у взаємозв'язку.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача» є визначення мети і завдань навчання у ЗВО, окреслення змісту освіти, виявлення закономірностей процесу навчання, обґрунтування принципів і правил навчання, розробка форм, методів і прийомів навчання у ЗВО, визначення матеріальних засобів навчання у вищій школі.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Педагогіка вищої школи
2. Педагогічна творчість викладача

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни полягає у набутті знань про особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі, його характер і функції в стимулюванні професійного росту майбутніх фахівців, формування психолого-педагогічних умінь майбутнього викладача вищої школи, формування готовності оптимально й творчо використовувати педагогічні знання у своїй професійній діяльності на основі теоретичного осмислення суті педагогічного процесу як цілісної, гнучкої, гуманістично-зорієнтованої системи.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача» є:

Формування уявлення про сутність професійно-педагогічної діяльності, її цілісний і творчий характер.

Розвиток організаційних, комунікативних, прогностичних, соціально-перцептивних здібностей, які в комплексі з іншими забезпечують успішне виконання професійних функцій.

Формування вміння педагогічної техніки (уміння саморегуляції, мовного і немовного контакту тощо).

Допомога в усвідомленні етичних аспектів професійної діяльності викладача вищої школи.

Формування та зміцнення установки на постійне особистісне та професійне самовдосконалення.

Озброєння вміннями творчо використовувати найбільш раціональні засоби організаційно-педагогічної та управлінської діяльності.

Поглиблення знань з педагогіки у контексті організації навчання студентської молоді.

Надання знань про особистість студента як психологічний феномен та основні фактори, що впливають на розвиток і формування майбутнього фахівця.

Вироблення вміння планувати власну викладацьку діяльність в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Розвиток вміння викладати теми предметів за спеціальністю з допомогою адекватних форм і методів навчання у вищій школі.

Забезпечення умов для практичного опанування провідними видами роботи зі студентами.

Формування відповідального ставлення до ролі викладача ЗВОу, прагнення поповнювати знання, підвищувати професійну майстерність, уміння навчати студентів відповідно до потреб демократичного суспільства.

Допомога в осмисленні значущості педагогіки вищої школи для викладацької діяльності.

Озброєння вміннями використовувати набуті педагогічні знання у повсякденному спілкуванні та організації взаємин з іншими суб'єктами та об'єктами навчально-виховного процесу в ЗВО.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач в результаті вивчення дисципліни:

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері професійної освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК-4 Готовність до створення та інтерпретації нових знань через наукове дослідження або інші передові вчення такої якості, що відповідають вимогам

національного та міжнародного рівнів, до діяльності в інтернаціональних дослідницьких групах.

ФК-1 Здатність до володіння науковими підходами і методами досліджень у професійній освіті.

ФК-5 Здатність проводити аналіз освітньої діяльності організацій засобами експертної оцінки і проектування програми їхнього розвитку.

Програмні результати навчання:

ПРН-1 Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій з проблем розвитку суспільства та освіти.

ПРН-3 Застосовувати різні види письмових текстів та усних виступів; розуміти зміст складних текстів з наукових проблем, у тому числі вузькоспеціальних, стилістичні особливості оформлення результатів дослідження у письмовій та усній формі під час роботи в групі з інтернаціональним складом.

ПРН-6 Формулювати мету професійного і особистісного розвитку, оцінювати власні потенційні можливості, реальність обраних способів і шляхів розв'язання поставлених завдань.

ПРН-7 Користуватися нормативно-правовими і програмно-методичними документами, що визначають роботу в науковій установі та закладі освіти; визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтовувати необхідність внесення запланованих змін у наукову роботу; впроваджувати інноваційні прийоми в педагогічному процесі з метою створення умов для ефективної мотивації до навчання студентів (учнів).

ПРН-11 Оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації, інтерпретації отриманих результатів, вивчення та застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, вміннями робити висновки.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Педагогіка вищої школи

Тема 1. Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину

Поняття про педагогіку як науку і навчальну дисципліну. Передумови виникнення та розвитку педагогічної теорії. Основні джерела розвитку педагогічної науки.

Виникнення і розвиток педагогічної теорії в Україні, характеристика основних етапів її становлення: донауковий, етап виникнення теоретичних концепцій виховання і освіти, етап розвитку педагогічної думки. Місце педагогіки в системі наук, що вивчають людину.

Джерела педагогічної теорії: праці педагогів-класиків, монографії, статті.

Предмет і завдання педагогіки. Функції педагогічної науки: науково-теоретична, організаційно-практична, прогностична. Структура і галузі педагогіки: загальні основи педагогіки вищої школи, теорія навчання та вищої освіти, теорія виховання, теорія управління вищим навчальним закладом. Система педагогічних наук. Загальна педагогіка як базова наукова дисципліна. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Форми взаємозв'язку: використання нових ідей, теоретичних положень, узагальнених висновків інших наук; творче запозичення методів досліджень та використання конкретних результатів досліджень інших наук; участь у колективних дослідженнях людини. Завдання курсу педагогіки вищої школи як навчальної дисципліни у системі підготовки викладача вищого навчального закладу. Основні категорії педагогіки вищої школи – методологічні, суттєві, процесуальні.

Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні

Витоки вищої освіти в часи України – Русі (IX - XI ст.). Академія Ярослава Мудрого. Самоосвіта за рукописними книгами. Перекладні та оригінальні рукописні книги в Україні.

Українські вищі навчальні заклади (XVI - XVIII ст.). Братські школи, Острозька, Львівська, Києво-Могилянська, Тихоріанська академія. Демократичні й національні засади навчання. Статут навчального закладу. Видатні учні та викладачі цих освітніх закладів, їх навчальна і наукова робота. Вітчизняні пріоритетні видання: підручники, богослужбові книги.

Вища школа в Україні в умовах царської Росії у XVIII - XIX ст. Класичні університети: Львівський (1661, 1784), Харківський (1805), Київський (1834), Одеський (1865), Чернівецький (1875). Особливості вищої освіти.

Вища школа і освіта в часи Української народної республіки - УНР. Типи вищих навчальних закладів, народні університети. Навчальні плани, програми, підручники. Українознавчий цикл дисциплін. Національна спрямованість навчання.

Особливості вищої освіти і школи в Україні періоду СРСР (1917-1992 рр.). Становлення й розвиток радянської вищої педагогічної освіти, її ідеологічна мета і завдання. Уніфікація навчальних планів, програм, підручників.

Послідовне витіснення української мови зі сфери вищої освіти.

Розвиток вищої школи й освіти в умовах незалежної України. Концепція вищої педагогічної освіти в Україні. Нові навчальні плани, програми, підручники. Державні й недержавні вищі навчальні заклади. Стратегія перебудови вищої освіти у відповідності з рівнем передових країн світу.

Тема 3. Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО

Методологічна структура викладацької діяльності. Стратегії інтеоризації, екстеоризації, проблематизації та рефлексії у процесі навчання та розвитку особистості студента – майбутнього фахівця. Педагогічна діяльність як організаційно-управлінська діяльність. Психологічні чинники, що впливають на процес навчання. Самосвідомість викладача та структура педагогічної діяльності.

Стилі і філософія викладачів. Взаємозв'язок філософії викладача і його стилю. Авторитарний стиль. Домінування викладача над предметом і студентами. Викладач як інструктор з курсу та вивчення його студентами. Викладач індиферентний до вивчення навчальної дисципліни й студентів. Викладання орієнтоване на інтелект студентів (магістрантів), як ключ до вивчення курсу. Викладач орієнтований на особистість студента (магістранта), як засіб опанування курсу.

Вплив особистості викладача на процес формування особистості студента. Поняття педагогічної взаємодії. Організація зворотного зв'язку. Створення викладачем адекватних форм співпраці з магістрантами, студентами.

Тема 4. Сутність і структура процесу навчання у вищій школі

Сутність навчання як педагогічного процесу. Методологія процесу навчання. Співвідношення процесу пізнання й навчання. Рушійні сили навчального процесу. Основні функції навчання: освітня, виховна, розвиваюча. Реалізація функцій навчання в практичній діяльності викладача вищої школи. Процес навчання як система. Структурні компоненти процесу навчання: цільовий, стимуляційно-мотиваційний, змістовий, операційно-дійовий, контрольнo-регулюючий, оціночно-результативний.

Роль викладача в навчальному процесі. Викладання як упорядкована діяльність педагога. Елементи діяльності викладача в процесі викладання. Учіння як пізнавальна діяльність студентів. Передумови їх навчальної діяльності. Організація навчально-пізнавальної діяльності студентів. Основні

етапи засвоєння знань: засвоєння теоретичних знань, засвоєння навичок і вмінь практичного застосування знань, удосконалення практичних вмінь та навичок. Сприймання нового матеріалу. Осмислення і розуміння навчального матеріалу. Розумові операції процесу мислення: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція. Види осмислення: первинне і наступне. Розуміння і запам'ятовування навчального матеріалу. Види запам'ятовування. Повторення, узагальнення і систематизація вивченого матеріалу. Види узагальнень і систематизацій: первинні, локальні, міжпонятійні, підсумкові, міжпредметні.

Тема 5. Зміст освіти

Поняття про зміст вищої освіти. Компоненти змісту освіти: знання, уміння, навички. Види діяльності як джерела змісту освіти. Фактори формування змісту освіти, система потреб, соціальні та наукові досягнення, можливості навчальних закладів.

Загальнолюдський та національний аспект змісту освіти. Принципи визначення змісту освіти: гуманізація, диференціація, науковість, інтеграція навчальних курсів, поєднання класичної спадщини та сучасних досягнень наукової думки, застосування нових педагогічних технологій. Види освіти. Загальна освіта та шляхи її одержання. Політехнічна освіта. Професійна освіта.

Наукові вимоги до змісту вищої освіти: відповідність соціальному замовленню суспільства, науковість і практична значущість навчального матеріалу, врахування реальних можливостей процесу навчання, єдність в конструюванні й реалізації змісту освіти всіх навчальних предметів. Удосконалення змісту освіти на сучасному етапі розбудови національної школи.

Реалізація змісту освіти в сучасній школі. Поняття про державний освітній стандарт. Освітньо-професійна характеристика фахівця та освітньо-професійна програма його підготовки. Навчальний план: типовий, робочий. Вимоги до навчального плану. Навчальна програма. Підручник та навчальний посібник. Вимоги до змісту підручника. Структура підручника. Характеристика текстів підручника: основний, додатковий, пояснювальний. Позатекстові компоненти: запитання, завдання, інструктивні матеріали, таблиці, вправи, ілюстрації. Принципи формування змісту підручника: генетичний, логічний, психологічний.

Тема 6. Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО

Поняття форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО. Лекційна

форма роботи із студентами. Лекція як початкова форма роботи викладача із студентами над новою темою навчальної дисципліни. Відбір змісту лекцій та планування змісту лекції. Співпраця викладача і студентів під час лекції. Типові методи роботи під час лекції: монолог, діалог, взаємні запитання, цитування, ілюстрації, демонстрації, короткочасні індивідуальні та групові завдання, проблемні ситуації тощо. Види лекцій та їх специфіка.

Самостійна робота студентів як засіб доповнення та поглиблення знань, здобутих під час лекції та засіб підготовки до семінарських, практичних, лабораторних занять, колоквіумів тощо.

Семінарське заняття як засіб поглиблення знань студентів. Відбір з програми змісту для семінарських занять. Визначення їх тем та планування роботи. Роль і місце викладача та студентів на семінарському занятті. Свідоме та аналітичне застосування студентами здобутих із теми знань на занятті. Володіння студентом вербальними, графічними, наочними способами презентації знань із різних тем. Самооцінка знань студентами, магістрантами.

Практичне заняття як спосіб набування вмінь магістрами, студентами. Формування тем, розробка планів, змісту викладу тем програми за фахом. Добір методів, адекватних вивченню різних тем, та згідно різних форм навчальних занять. Поглиблення знань щодо змісту програми даної навчальної дисципліни. Грамотність у практичному застосуванні форм і методів роботи за програмою.

Колоквіум – співбесіда викладача зі студентами з метою активізації та з'ясування знань останніх. Вибір з програми змісту для колоквіуму, складання плану, добір методів – визначення групових та індивідуальних форм роботи. Обговорення підготовлених студентами рефератів, доповідей. Аналітичні виступи студентів. Диспут, самооцінка знань студентами.

Лабораторне заняття. Вибір з програми тем, змісту для лабораторних занять. Складання плану, добір методів до різних тем. Способи формування професійних вмінь студентів. Індивідуальні, парні, групові роботи. Вимоги добору студентів у пари та групи. Особистісно-орієнтований підхід та врахування рівня фахових знань і вмінь учасників груп. Презентація розробок, самооцінка студентів та оцінка викладача.

Тема 7. Контроль і оцінка знань та умінь студентів

Форми та засоби контролю знань та умінь студентів. Поточний контроль та оцінка знань і умінь студентів (магістрантів) під час лекції, семінарських, лабораторних занять. Заліки та екзамени – планові форми контролю.

Особливості контролю та оцінки знань студентів за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Різні види практики як форма контролю вміння студентів застосовувати набуті знання. Засоби з'ясування знань студентів на аудиторських заняттях та поза ними, Курсові, дипломні, магістерські роботи – своєрідні форми контролю творчого доробку студентів, магістрантів.

Критерії, показники успішності студентів та їх фахової підготовленості. Поняття критеріїв та показників. Зміст критеріїв та показників успішності на прикладах окремих тем курсу "Педагогіка та психологія вищої школи". З'ясування фахової підготовленості студентів під час навчальних занять, різних видів практик, заліків, екзаменів,

Самооцінка та взаємооцінка студентів. Навчальна і виховна функція самооцінки та взаємооцінки студентів (магістрантів). Використання викладачем самооцінки та взаємної оцінки студентів під час різних форм аудиторних занять та поза ними. Спільна корекція викладачем та студентами (магістрантами) їх завищеної чи заниженої самооцінки. Об'єктивна взаємна оцінка як засіб відповідальності за фахову підготовленість до майбутньої професійної роботи.

Індивідуальний підхід є оцінюванні знань та вмінь студентів. Врахування викладачем мотивації, темпів, способів, умов та іншого в умінні студентів (магістрантів) під час оцінювання їх знань та вмінь. Диференційовані завдання як засіб індивідуалізації навчання студентів. Надання права вибору студентами навчальних завдань за їх складністю та відповідною прогнозованою оцінкою виявлених знань чи вмінь.

Модуль 2. Педагогічна творчість викладача

Тема 8. Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності

Сутність поняття «педагогічна майстерність» та її значення у професійній діяльності викладача вищого навчального закладу. Різноманітність визначень педагогічної майстерності в психолого-педагогічній літературі. Визначення поняття «педагогічна майстерність» у працях Ю.Азарова, Ф.Голоболіна, І.Зязюна, В.Коротова, Н.Кузьміної, В.Миндикану, О.Мороза, В.Омеляненко, Л.Рувинського, В.Сластьоніна, А.Макаренка, В.Сухомлинського, І.Харламова.

Характеристика складових частин педагогічної майстерності (досконале знання предмету викладання, методики викладання свого предмету, законів педагогіки та психології, позитивні соціально-психологічні риси педагога, наявність педагогічного такту, володіння педагогічною технікою, власний

педагогічний досвід, творчий підхід до роботи, культура педагогічного мовлення).

Творчість педагога – основа його професійної діяльності. Рівні сформованості творчого мислення (елементарний, базовий, творчий).

Тема 9. Педагогічна техніка

Поняття педагогічної техніки, як сукупності прийомів, що допомагають педагогу краще, яскравіше, доцільніше презентувати себе та впливати на особистість. Значення педагогічної техніки у професійній діяльності викладача вищої школи.

Внутрішня техніка як створення внутрішнього переживання особистості, психологічне налаштування педагога на майбутню діяльність через вплив на розум, волю й почуття. Засоби психологічного настроювання, їх характеристика та особливості використання (музикотерапія, трудотерапія, імітаційна гра, бібліотерапія, спілкування з друзями, самонавіювання). Поняття психорегуляції. Психологічна стійкість. Шляхи вольового впливу (звернення до власного почуття обов'язку, контролювання власного фізичного стану, регуляція м'язового напруження, регуляція дихання, зміна темпу мовлення та рухів). Поняття рефлексивної основи педагогічної діяльності.

Зовнішня техніка педагога, його імідж. Вимоги до зовнішнього вигляду педагога, поняття естетичної виразності його одягу. Міміка та пантоміміка. Види педагогічних жестів та умови їх використання. Основні недоліки постави педагога. Єдність проявів зовнішньої та внутрішньої техніки викладача.

Тема 10. Мовлення педагога як засіб педагогічної праці

Комунікативна взаємодія викладача та студентів. Поняття педагогічного мовлення та його особливості (наявність зворотного зв'язку, комплексність використання різноманітних знакових систем: лінгвістичної, паралінгвістичної, кінетичної, емоційної; точна адреса, можливість яскравого прояву якостей педагога).

Засоби невербальної комунікації: мова тіла (статична експресія (фізіогноміка, текесика, просодика, екстралінгвістика, кінесика, контакт очей, авербальні дії з предметами, тілесні рухи, міжособистісний простір, часові характеристики; час, запізнення, затримка дії тощо).

Функції педагогічного мовлення: інформативна, орієнтаційна, апелятивна, конативна, комунікативна, волюнтативна, мотиваційна, розвиваюча, організаторська, управлінська.

Вимоги до мовлення викладача вищої школи. Засоби керування аудиторією (голосові притоми, пауза, жести та рух, звертання, питання, використання наочних посібників, гумор.

Характеристика основних недоліків мовлення викладача-початківця. Поняття культури мовлення та її елементи (ясність, чистота, простота, образність, короткість мовлення). Техніка мовлення та її елементи. Поняття гігієни голосу педагога

Тема 11. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі.

Елементи акторської майстерності у педагогічній діяльності

Схожість театральної й педагогічної діяльності за змістом, метою та інструментом впливу на аудиторію. Спільні й відмінні риси у професійних уміннях педагога й актора. Складові педагогічного й акторського таланту: творчі здібності й творча воля.

Поняття театральної педагогіки та її роль у формуванні педагогічної майстерності викладача. Загальна характеристика система К.Станіславського, її основні принципи й методи. Драматургія й режисура педагогічної дії. Здатність вчителя до експромтів – запорука успішного вирішення педагогічних ситуацій. Поняття творчого самопочуття актора й педагога, засоби його створення й підтримання. Пластико-мімічна виразність педагога.

Тема 12. Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії

Етичний аспект професійно-педагогічної діяльності та його вплив на формування професійної майстерності викладача. Загальна характеристика категорій педагогічної етики (честь, гідність, авторитет, обов'язок тощо). Поняття педагогічного такту.

Особливості спілкування викладача зі студентами. Особливості спілкування викладача з колегами. Моральні норми трудового колективу. Особливості формальних й неформальних взаємин у трудовому колективі. Соціально-психологічний клімат педагогічного колективу – важлива умова ефективності праці педагога.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна, вечірня форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі
			го	

		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	і н д	с.р.
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Педагогіка вищої школи												
Тема 1. Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину	13	5	2	-	-	6	13	1		-		12
Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні	13	5	2	-	-	6	13	1	1	-		11
Тема 3. Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО	13	5	2	-	-	6	13	1	1	-		11
Тема. 4. Сутність і структура процесу навчання у вищій школі	13	5	2	-	-	6	13	1	1	-		11
Тема 5. Зміст освіти	12	4	2			6	13	1	1			11
Тема 6. Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО	13	4	3			6	13	1	1			11
Тема 7. Контроль і оцінка знань та умінь студентів	13	4	3			6	12		1			11
Разом за модулем 1	90	32	16	-	-	42	90	6	6	-	-	78
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Педагогічна творчість викладача												
Тема 8. Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності	18	7	3	-	-	8	18	2	1	-		15
Тема 9. Педагогічна техніка	18	7	3	-	-	8	18	1	1	-		16
Тема 10. Мовлення педагога як засіб педагогічної праці	18	6	3	-	-	9	18	1	1	-		16
Тема 11. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Елементи акторської майстерності у педагогічній діяльності	18	6	4	-	-	8	18	1	2	-		15
Тема 12. Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії	18	6	3			9	18	1	1			16
Разом за модулем 2	90	32	16	-	-	42	90	6	6	-	-	78
Усього годин	180	64	32	-	-	84	180	12	12	-	-	156

6. Теми семінарських занять
Навчальним планом не передбачені.

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна, вечірня форма)
1	Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину	2	
2	Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні	2	1
3	Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО	2	1
4	Сутність і структура процесу навчання у вищій школі	2	1
5	Зміст освіти	2	1
6.	Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО	3	1
7.	Контроль і оцінка знань та умінь студентів	3	1
8.	Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності	3	1
9.	Педагогічна техніка	3	1
10.	Мовлення педагога як засіб педагогічної праці	3	1
11.	Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Елементи акторської майстерності у педагогічній діяльності	4	2
12.	Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії	3	1
	Усього годин	32	12

8. Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачені.

9. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна, вечірня форма)
1	Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину	6	12

2	Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні	6	11
3	Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО	6	11
4	Сутність і структура процесу навчання у вищій школі	6	11
5	Зміст освіти	6	11
6	Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО	6	11
7	Контроль і оцінка знань та умінь студентів	6	11
8	Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності	8	15
9.	Педагогічна техніка	8	16
10.	Мовлення педагога як засіб педагогічної праці	9	16
11.	Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Елементи акторської майстерності у педагогічній діяльності	8	15
12.	Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії	9	16
	<i>Усього годин</i>	84	156

10. Індивідуальні завдання

Робочим навчальним планом передбачена індивідуальна робота: реферати з окремих тем курсу та доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ та інші науковотехнічні конференції та семінари, підготовка наукових публікацій.

11. Методи навчання

Лекція, проблемна лекція, демонстрація, зокрема, з використанням мультимедійних засобів навчання, практичні роботи, підготовка рефератів, доповідей науково-дослідного характеру, зокрема, на щорічну науковотехнічну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ та інші науковотехнічні конференції та семінари, підготовка наукових публікацій.

12. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань здобувачів під час практичного заняття, тестування, 2 колоквиумів, диференційованого заліку.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Таблиця 1 – Вид контролю – диф. залік

Поточне тестування та самостійна робота				Сума			
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		100			
T1	T2	T3	T7		T8	T9	T12
50 балів		50 балів					

T1, T2 ... T12 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 2 – Кількість і зміст модулів

Модуль	Кредити	Лекції (год.)	Практичні заняття (семінари) (год.)	Контрольна робота	Колоквіуми
I	3	32	16	1	1
II	3	32	16	1	1

Таблиця 3 – Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів з окремих видів роботи та в цілому по модулях (в балах)

Вид роботи	Модуль	
	1	2
1. Практичні заняття (1 пр. – 2 бали)	12	12
2. Активність під час занять	8	8
3. Контрольні роботи	10	10
4. Колоквіум	20	20

Всього	50	50
--------	----	----

14. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни, до складу якого

входять:

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача».
2. Матеріали навчального контенту.
3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю.
4. Індивідуальні завдання для самостійної роботи здобувачів.
5. Комплект білетів для проведення диференційованого заліку.
6. Тести поточного контролю знань.

15. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	Виставляється, якщо при відповіді на питання виявлено всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу, який виноситься на контроль, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, знання основної і додаткової літератури, передбаченої програмою на рівні творчого використання.
III Достатній (конструктивний) «4»	добре	B	Повні знання з питань і задач, що стоять перед студентом. Уміння викладати основні ідеї. Вміння професійно відстоювати свою точку зору. Припускаються несуттєві неточності у викладенні матеріалу та у відповідях.
		C	Достатньо повні знання з поставлених питань і задач. Вміння викладати основні ідеї. Здатність самостійно застосовувати вивчений матеріал на рівні різних ситуацій, наводити окремі власні приклади на підтвердження власних тверджень. Вміння доводити правильність своїх рішень. Несуттєві неточності у відповідях та деякі нераціональності при вирішенні поставлених завдань.
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно	D	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, може аналізувати матеріал, робити висновки. Пояснення неповні, нелаконічні, не завжди точні. Відповіді на питання неповні, містять неточності, при вирішенні поставлених завдань застосовуються не найраціональніші рішення.

		E	Задовільні знання програмного матеріалу на рівні вищому за початковий. При відповіді на запитання виникають труднощі у деяких положеннях, відповіді не повні, завдання вирішуються нераціонально.
I Низький «2»	незадовільно з можливістю повторного складання	FX	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання дає неправильні відповіді (40-60%). Самостійно не може сформулювати алгоритм рішення поставлених завдань. Рішення не раціональні та неефективні.
	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання викладача дає неправильні відповіді (60-100%). Самостійно, не може сформулювати алгоритм вирішення завдання.

16. Рекомендована література

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи України. Історія. Теорія / А.М. Алексюк. – К., 2002. – 322 с.
2. Барабаш Ю.Г. Педагогічна майстерність: теоретичні й навчально-методичні основи: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.Г. Барабаш, Р.О. Позінкевич. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2006. – 472 с.
3. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч.-метод. посібник для викладачів і студ. вищих навч. закл. / Г.П. Васянович / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Львівський науково-практичний центр; Львівська держ. фінансова академія. – Л.: Норма, 2005. – 343 с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – К., 2003. – 216 с.
5. Всесвітня декларація про вищу освіту для ХХІ ст.: підходи, практичні заходи та рамки пріоритетних дій, спрямованих на реформу та розвиток вищої освіти, схвалені Всесвітньою конвенцією з вищої освіти в Парижі 9 жовтня 1998 року. Образование в ХХІ веке. – К., 2001.
6. Дюмін О.З. Ділове спілкування. (Риторика та ораторське мистецтво): практ. посіб. / О.З. Дюмін, А.О. Ніколаєва / Міністерство освіти і науки України. Науково-методичний центр вищої освіти; Харківський держ. технічний ун-т радіоелектроніки. – Х.: Видавництво ХТУРЕ, 2001. – 146 с.
7. Зубенко Л.Г. Ораторське мистецтво: практ. посібник / Л.Г. Зубенко. – К.: Парламентське видавництво, 2002. – 115 с.

8. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник, В.А. Семиченко / Академія педагогічної майстерності / Іван Андрійович Зязюн (ред.). – 3-тє вид., допов. і переробл. – К. : СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
9. Кремень В. Сучасна філософія освіти і педагогічна наука В. Кремень // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. № 4. – С. 11-20.
10. Любар О.О. та ін. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / За ред. О.О. Любара. – К., КОО, 2003.
11. Матюша І.К. Особистість і колектив як цілісна гармонійна система (психолого- педагогічний аспект): навч.-метод. посібник / І.К. Матюша / Інститут змісту і методів навчання. – К., 1997. – 188 с.
12. Нісімчук А.С. Сучасні педагогічні технології: навчальний посібник / А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000.
13. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість / С.О. Сисоєва / АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти. – К., 1998. – 151 с. – ISBN 966-7012-18-2.

Додаткова

1. Зязюн І. Краса педагогічної дії: Навчальний посібник для вчителів, асп., студ. середніх та вищих навч. закл. / І. Зязюн, М. Сагач. – К., 1997.
2. Иванова Т.В. Культурологическая подготовка будущего учителя: Монография. – К.: ЦВП, 2005.
3. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів В.І. Лозова, Г.В. Троцько. – Харків, 1997. – 338 с.
4. Ничкало Н., Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи / Н. Ничкало, І. Зязюн, Л. Пуховська, Н. Гузій, Л.З адорожна / АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти; Глухівський держ. педагогічний ун-т. – К.; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. – 234 с.
5. Педагогічна творчість і майстерність: Хрестоматія / Інститут змісту і методів навчання / Н.В. Гузій (укл.). – К., 2000. – 167 с.
6. Радиш Я. Ф., Щербак О. І. Мистецтво результативного управління: Проблемні лекції / Я.Ф. Радиш, О.І. Щербак. – К., 1999. – 132 с.
7. Самостійна робота студентів: навчальний посібник / В.І. Євдокимов, Л.Д. Покроєва, Т.П. Агарова, В.В. Луценко. – Х., 2004.
8. Сучасна вища школа: психолого-педагогічні аспекти: монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – К., 1999.

Інформаційні ресурси

1. Библиотека Гумер – електронна бібліотека для студентів і викладачів гуманітарного профілю. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/index.php
2. Електронна бібліотека з педагогіки. – Режим доступу : <http://nenaidesh.ru/>
3. Педагогічна бібліотека. – Режим доступу : <http://pedlib.ru/>
4. Бібліотека ім. О. Сухомлинського. – Режим доступу : <http://www.dnpb.gov.ua/>
5. Національна бібліотека імені В.І.Вернадського. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/>
6. Перша українська Електронна бібліотека підручників "Pidruchniki.com.ua". – Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/>
7. Портал ZipSites.ru – безкоштовна електронна інтернет-бібліотека. – Режим доступу : <http://zipsites.ru/>

ЛИСТОК РЕЄСТРАЦІЇ ЗМІН

Номер зміни	Номер та дата протоколу засідання кафедри	Номер пункту, що змінюється, та зазначення зміни	Підпис завідувача кафедри
	№ __ від __. __. 2021 р.	Змін немає / зазначити зміни	
	№ __ від __. __. 2022 р.	Змін немає / зазначити зміни	
	№ __ від __. __. 2023 р.	Змін немає / зазначити зміни	
	№ __ від __. __. 2024 р.	Змін немає / зазначити зміни	
